

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยวิชาการศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

บทเรียนการสอนวิชาชุดक्रमมูลทางไปรษณีย์

ของครูสุภา พ.ศ. ๒๔๙๗

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

คณะอาจารย์

๑. นายชวน อังสุละโยธิน
๒. นางสมนา คำทอง
๓. นางสาวชิตชม กาญจนโชติ

สารบัญ

บทเรียนที่ ๑

ประวัติศาสตร์ทั่วไป หลักสูตรประวัติศาสตร์क्रमด วิชัเทียบ
คักราช สงครามและสันติภาพ สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ผลของ
สงคราม สันธิสัญญาแวร์ซายด์ ประเทศเกิดใหม่หลังสงครามโลก
ครั้งแรก การทำสันธิสัญญาสันติภาพ การส่งเสริมสันติภาพ
องค์การสันนิบาตชาติ ความเลื่อมของสันนิบาตชาติ การดิกล้ม
สันนิบาตชาติ แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๒

ประวัติศาสตร์ทั่วไป มหาสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเกี่ยวข้องกับประ
เทศไทยเราเพียงไร สถานะการณัของโลกลหลังสงครามโลกครั้งแรก
ประเทศเยอรมัน ประเทศออสเตรีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศส
ประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น ระบอบเผด็จการในศตวรรษที่ ๒๐
สหภาพโซเวียต รัสเซีย อิตาลี เยอรมัน ญี่ปุ่น ทำทัของกลุ่ม
เผด็จการก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ความร่วมมือของเยอรมัน อิตาลี
ญี่ปุ่น สงครามโลกครั้งที่ ๒ เหตุการณ์สำคัญในสงครามโลกครั้งที่
๒ แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๓

ประวัติศาสตร์ทั่วไป สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกี่ยวข้องกับไทยเพียง
ไร ทำทัของญี่ปุ่นก่อนสงครามอาเซียบูรพา ระเบียนใหม่ในอาเซีย
บูรพา องค์โพยแห่งมหาอาเซียบูรพา ญี่ปุ่นเข้าสูสงครามโลก
ครั้งที่ ๒ ผลที่ไทยได้รับจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทำในสหรัฐ

อเมริกาไม่ทิ้งระเบิดปรมาณูลงในประเทศไทย การจัดตั้งองค์การ
เพื่อการจัดตั้งกรม องค์การสหประชาชาติ องค์การต่างๆ
เกี่ยวข้องกับองค์การสหประชาชาติ ทบวงการขานัญพิเศษของสห
ประชาชาติ องค์การสหประชาชาติได้จัดทำอะไรเสร็จไปแล้วบ้าง
แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๕ ประวัติศาสตร์ทั่วไป ประเทศไทยกับสหประชาชาติ ประเทศไทย
กับความร่วมมือระหว่างองค์การโลก ศูนย์กลางการอบรมการศึกษา
ผู้ใหญ่ในประเทศไทยที่จังหวัดอุบลราชธานี (ค.อ.ค.อ.) โครงการ
ปรับปรุงการศึกษาแผนใหม่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ชั่วประวัติบุคคล
สำคัญของโลก ชั่วประวัติคืออะไร อลิก เอ็ม ดันเต วิดเดียม
เชกสเปียร์ มหาจักรเจ้าของไทยกับเชกสเปียร์ แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๕ ประวัติศาสตร์ทั่วไป ชั่วประวัติบุคคลสำคัญของโลก (ต่อ)
โยฮันน์ โวล์ฟกัง ฟอน เกเทอ เอ็มร์ คันทิง ดองเฟลโดว์
เคานต์ เดอโนโก ตาเยวิช คองดสตอย กาติลเจีย กาติเดโก
แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๖ ประวัติศาสตร์ทั่วไป ระบบสุริยะ ดวงจันทร์และอิทธิพลของ
ดวงจันทร์ที่มีต่อโลก แบบฝึกหัด โลก การเคลื่อนไหวของโลก
แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๗ ภูมิศาสตร์ทั่วไป โครงสร้างของโลก บรรยากาศ อุทกภาค ชرنิตภาค
ชีวภาค แบบฝึกหัด แผนที่และลูกโลก ชนิตของแผนที่ แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๘ ภูมิศาสตร์ทั่วไป การใช้แผนที่และลูกโลก การคมนาคมขนส่ง
ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจประเทศไทย แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๙ ประวัติศาสตร์ทั่วไป ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ เซอร์ ไอแซค
นิวตัน ชาร์ลส์ โรเบิร์ต ดาร์วิน มาตาม มาร์ค คูร์ ชอว์แบรด
ไอนด์ไคน์ แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๑๐ ภูมิศาสตร์ทั่วไป ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจประเทศไทย (ต่อ) แบบ
ฝึกหัด ภูมิศาสตร์ภูมิภาค บริเวณเขตรมดุม แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๑๑ ประวัติศาสตร์ทั่วไป ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ วิลเลียม ฮาร์วีย์
เฮนรี เจนเนอร์ หลุยส์ ปาสเตอร์ ลอร์ด ดิงเคอร์ เจมส์วัตต์
แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๑๒ ภูมิศาสตร์ภูมิภาค ประเทศอินเดียและปากีสถาน ประเทศจีน
แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๑๓ ประวัติศาสตร์ทั่วไป ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ ชอว์เชานเคอร์
เกรแฮม บอดี้ ยอร์ช ดเคเฟินตัน แบบฝึกหัด

บทเรียนที่ ๑๔ ประวัติศาสตร์ทั่วไป ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ โทมัส ฮัดดา
เอ็ดมัน มาร์ควิด กุติเฮดโม มาร์โคนี เฮนรีแชน ดิงเคอร์
แบบฝึกหัด

- บทเรียนที่ ๑๕ ประวัติศาสตร์ทั่วไป ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ ฟลอเรนซ์
ในดิงเกล ดอร์ค โรเบิร์ต เอ็ด. เชด. เบเคน เพาเวลด์ ไมเคิล
แอนเจโล เดโอนาร์โด ดา วินชี ลุดวิก วาน เบโทเวน แบบฝึกหัด
- บทเรียนที่ ๑๖ ภูมิศาสตร์ภูมิภาค ประเทศญี่ปุ่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศ
เยอรมัน แบบฝึกหัด
- บทเรียนที่ ๑๗ ภูมิศาสตร์ภูมิภาค ประเทศสหภาพสาธารณรัฐรัสเซีย แบบฝึกหัด
ประเทศอังกฤษ แบบฝึกหัด
- บทเรียนที่ ๑๘ ภูมิศาสตร์ภูมิภาค ประเทศอินเดียและบังกลาเทศ แบบฝึกหัด
ประเทศเคนยา เนเธอร์แลนด์และเบลเยียม แบบฝึกหัด ยุโรป
ภาคใต้ แบบฝึกหัด ประเทศสหรัฐอเมริกา แบบฝึกหัด ประเทศ
ออสเตรเลีย แบบฝึกหัด
- บทเรียนที่ ๑๙ ประวัติศาสตร์ทั่วไป ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ ยอร์ช ออซิงตัน
คามิลโล คาวัลลี ปรีนซ์ ออคโต ฟอน บิสมาร์ค มหาสมุทรอินเดีย
มุตตาฟา เคมาล ปาชา แบบฝึกหัด
- บทเรียนที่ ๒๐ ประวัติศาสตร์ไทย ชาติไทยก่อนลงมาในดินแดนไทย อาณาจักร
ไทยสมัยล้านช้าง การอพยพของชนชาติไทย [อาณาจักรโยนก
เชียงแสน ไทยในลุ่มน้ำเจ้าพระยา
- บทเรียนที่ ๒๑ ประวัติศาสตร์ไทย ชนชาติเดิมในสุวรรณภูมิ ตั้งกรุงสุโขทัย
พระเจ้าศรีอินทราทิตย์ ขุนนางเมือง การปกครองและวัฒนธรรม

ในสมัยพระเจ้ารามคำแหงมหาราช ความเจริญในสมัยพระมหากษัตริย์
ราชธานีไทย กรุงสุโขทัยอันมีสภาพ คำถามทบทวน

บทเรียนที่ ๒๒ ประวัติศาสตร์ไทย อาณาจักรศรีอยุธยา สมเด็จพระรามาธิบดี
ที่ ๑ พระอภัยมณีของพระเจ้าอู่ทอง เหตุที่พระเจ้าอู่ทองตั้งตัว
เป็นอิสระ เปรียบเทียบการตั้งอาณาจักรศรีอยุธยากับการตั้งอาณาจักร
กรุงสุโขทัย อาณาจักรศรีอยุธยาตอนต้น สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑
สมเด็จพระรามาธิบดี สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ พระเจ้าทองด้วง
สมเด็จพระรามาธิบดี สมเด็จพระบรมราชาธิราช สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๓

บทเรียนที่ ๒๓ ประวัติศาสตร์ทั่วไป ประวัติมนุษยชาติ กำเนิดและความคลั่งคลาย
ของมนุษย์ มนุษย์ในยุคหินใหม่ มนุษย์ตอนปลายยุคหิน มนุษย์
พร้อมที่จะก้าวไปรับอารยธรรม การจำแนกชาติพันธุ์ ของมนุษย์
อารยธรรมของมนุษย์

บทเรียนที่ ๒๔ ประวัติศาสตร์ทั่วไป มนุษย์กับศาสนา ศาสนาและอิทธิพลของ
ศาสนา ศาสนาพราหมณ์และศาสนาฮินดู ลัทธิเต๋าและขงจื๊อ พระ
พุทธศาสนา คริสต์ศาสนา ศาสนามหัทธ ศาสนาซันโต อิทธิพล
ของศาสนา

บทเรียนที่ ๒๕ ประวัติศาสตร์ทั่วไป การพบดินแดนใหม่และการสำรวจ
โลกสมัยโบราณ ประวัติและงานของวาตโค คา กามัว คริสโตเฟอร์

โคทมบัต เพชรรัตนาค์ มะเจดแดน งานของกัปตันลูก การดำรง
ชีวิตโลก

บทเรียนที่ ๒๖ ประวัติศาสตร์ทั่วไป การขนส่ง การขนส่งสมัยเริ่มแรก การ
ขนส่งทางบก การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางอากาศ การสื่อสาร
ความสำคัญทางการสื่อสาร การสื่อสารสมัยเริ่มแรก การเขียนและ
การพิมพ์ ถ่ายอวดพูดได้ เที่ยงที่ใช้ด้ายกับด้ายที่ไม่ใช้ด้าย

บทเรียนที่ ๒๗ ประวัติศาสตร์ไทย สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ อาณาจักรศรีอยุธยา
สมัยท้าวธรรม สมเด็จพระชัยราชาธิราช สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ
สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประเทศ
ไทยหลังสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

บทเรียนที่ ๒๘ ประวัติศาสตร์ไทย การตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ การปกครอง วัฒนธรรม
ศาสนา วรรณคดี ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ คำถาม
ตอบ

บทเรียนที่ ๒๙ หลักสูตรวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ชุดक्रमูล และ
ข้อสอบวิชา ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ ชุดक्रमูล พ.ศ.
๒๔๕๕-๒๔๕๖-๒๔๕๗-๒๔๕๘

จบการล่อนลาหรับปี ๒๔๕๗

บทเรียนการสอนวิชาชุดक्रमูลทางไพบรณีย

ของครูลภา พ.ศ. ๒๔๙๗

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

บทเรียนที่ ๑

ประวัติศาสตร์ทั่วไป

ในการสอนวิชาชุดक्रमูลทางไพบรณียของครูลภา พ.ศ. ๒๔๙๗ นี้ มีความจำเป็นอย่างย้งที่จะต้องให้นักศึกษาทงหลายทราบหลักสูตรเดียวกันว่าจะมีเรื่องอะไรบ้าง ทั้งนี้เพราะปรากฏว่ามีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยยังเข้าใจผิดอยู่ คือพากันไปศึกษาเรื่องที่ไม่บังคืบให้เรียน ทำให้เสียเวลาอันมีค่าของท่านทั้งปวงไปโดยเปล่าประโยชน์ ที่เป็นเช่นนั้นเนื่ององรวบรววมถึงมอเหตุนี้ คงได้ความว่ามาตามทาง ได้แก่อังแวดลอมเหล่านี้

ข้อ ๑. ไม่มีหลักสูตรวิชาชุดक्रमูลจะดู เมื่อมีตรงหลายบอกกล่าวถึงหลังเรียนศึกษาเรื่องนั้นๆ ไปเช่นเดียวกับคนจับผิดการ

ข้อ ๒. ศึกษาไปตามหลักสูตรเก่า ซึ่งมีจวบจนเดี๋ยงนี้แล้ว

ข้อ ๓. ศึกษาจากตำรับตำราทงปวงซึ่งมีแพร่หลายมากตามห้องสมุด ทงนี้ข้อเหล่านี้ควรวหนึ่งๆ พิมพ์จำนวนมาก และได้พิจารณาจุดแคว้นหลายแห่งที่เขียนได้เขียนคำบรรยายตามแนวหลักสูตรเก่า ร้ายหลายหนึ่งข้อที่รับหนึ่งข้อชนิดนี้มาขาย กว่าจะขายหมดจำนวนนั้นต้องไรเวลาหลายมี นักศึกษาที่ขอหนึ่งข้อเหล่านี้ไปเรียนเสียเรียนเรื่องที่ไม่ในหลักสูตรมีจวบจน เป็นผลทำให้สอบได้ตกกันมาก

หลักสูตรวิชาชุดक्रमูล ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ดังนี้ :-

ประวัติศาสตร์ทั่วไป

หมวด ๑. มนุษย์
กำเนิดและความคลั่งคลาย
การจัดจำพวกชาติพันธุ์
แหล่งที่อยู่และการย้ายแห่ง
การครองชีพ
อารยธรรม

หมวด ๒. ศาสนา มนุษย์กับศาสนา

ประวัติและหลักสำคัญของ	ศาสนา	พราหมณ์
"	"	พุทธศาสนา
"	"	คริสต์ศาสนา
"	"	ศาสนาอิสลาม
"	"	ลัทธิขงจื๊อ
"	"	ลัทธิเต๋า
"	"	ลัทธิชินโต

ความสำคัญและอิทธิพลของศาสนา

หมวด ๓. การพบดินแดนใหม่และการสำรวจ

ประวัติและผลงานของ	โคลัมบัส	Columbus
"	วาสโกดากามา	Vasco da Gama
"	มาเจลแลน	Magellan
"	คุก	Cook

การสำรวจทั่วโลก

หมวด ๔. การขนส่ง

การขนส่งในสมัยแรก การไต่รางคน ลักัวพาหนะ และยวดยานพาหนะ

ความสำคัญของวงศ์

การขนส่งทางบก ทางเดิน ความก้าวหน้าในการสร้างถนนและทางหลวง
 ดัดเดียน รถยนต์ รถไฟ

การขนส่งทางน้ำ เรือในสมัยโบราณ ความก้าวหน้าในการสร้างเรือ เรือ
 ใบ เรือกลไฟ เรือยนต์

การขุดคลองในสมัยโบราณ
 ความก้าวหน้าในการขุดคลอง
 คลองนานาชาติ

การขนส่งทางอากาศ

ประวัติการบินโดยดัดเดียน
 ความก้าวหน้าของการสร้างเครื่องบิน
 การขนส่งทางอากาศแทนเรือและรถ

การสื่อสาร

ความสำคัญของการสื่อสาร
 การสื่อสาร ในสมัยเริ่มแรก
 ความคล่องตัวของสื่อสาร
 การเขียน การพิมพ์ วิทยุ

หมวด ๕. การสงครามและสันติภาพ

สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง
 สงครามโลกครั้งที่สอง
 การส่งเสริมสันติภาพ

สันนิบาตชาติ

องค์การสหประชาชาติ

หมวด ๖. ประวัติบุคคลสำคัญของโลก

๑. อลิกซิเอร์ คันเต Alighieri Dante
๒. วิลเลียม เชกสเปียร์ William Shakespeare
๓. โยฮัน ว็อล์ฟกัง ฟอน เกทเทอ Johann Wolfgang Von Goethe
๔. เฮนรี คัมลิว ลอว์เฟลโลว์ Henry W. Longfellow
๕. เคานต์ เลโอ นิโกลาเยวิช คอสตคอฟ Count Leo Nikolayevitch Tolstoy
๖. กาลิเลโอ กาลิเลอี Galilei Galileo
๗. เซอร์ ไอแซค นิวตัน Sir Isaac Newton
๘. ชาลส์ โรเบิร์ต ดาร์วิน Charles Robert Darwin
๙. มาตาม มารี กูรี Marie Curie
๑๐. อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ Albert Einstein
๑๑. วิลเลียม ฮาร์วีย์ William Harvey
๑๒. เอ็ดเวิร์ด เจนเนอร์ Edward Jenner
๑๓. หลุยส์ ปาสเตอร์ Louis Pasteur
๑๔. ลอร์ด ลิสเตอร์ Lord Lister
๑๕. เจมส์ วัตต์ James Watt
๑๖. อเล็กซานเดอร์ เกรแฮม เบลล์ Alexander Graham Bell
๑๗. ยอร์จ สตีเฟนสัน George Stephenson
๑๘. โธมัส เอดิสัน Thomas Edison
๑๙. มาร์ควิส กุสตาโม มาร์โคนี Marquis Gullielmo Marconi
๒๐. อับราฮัม ลิงคอล์น Abraham Lincoln
๒๑. ฟลอเรนซ์ นایتมิงเกิล Florence Nightingale
๒๒. ลอร์ด โรเบิร์ต เซด.เซด.เบเดน-เพาเวลล์ Lord Robert S.S. Baden-Powell
๒๓. ไมเคิล แองเจโล Michelangelo
๒๔. เลโอนาร์โด ดา วินชี Leonardo da Vinci

- ๒๕. ลุดวิก วาน เบโทเวน Ludwig Van Baethoven
- ๒๖. ยอร์จ วอชิงตัน George Washington
- ๒๗. คามิลโล คาวัียร์ Camillo Cavour
- ๒๘. ปรีนซ์ อ็อตโต ฟอน บิสมาร์ก Prince Otto Von Bismarek
- ๒๙. กานธี Mohandas Karamchand Ghandi
- ๓๐. มุสตาฟา เคมาล ปาชา Mustafa Kemal Pasha

จบหลักสูตรวิชาสรุปมูล เฉพาะวิชาประวัติศาสตร์ทั่วไป

ในการบรรยายสรุปมูลนี้ ได้แบ่งผู้บรรยายเป็นหมวดๆ แต่โดยที่หมวดหนึ่ง
 ไม่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ใกล้ชิดนัก ฉะนั้นจะได้ส่งคำบรรยายมาให้ผู้เรียนเป็นหมวดๆ
 ชุดแต่ผู้บรรยายคนใดเขียนคำบรรยายหมวดใดเสร็จก่อน ก็จะได้จัดพิมพ์หมวดนั้นส่งมาให้
 ผู้มาศึกษาอีกหมวดนั้นๆ ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอคอยหมวดอื่น ๆ ให้เสียเวลา

วิเทศศึกษาราช

ศึกษาราชนักประวัติศาสตร์ทั่วโลกนิยมใช้กันเป็นสากล คือ คริสตศักราช ใช้
 อักษรย่อว่า ค.ศ. ปีหนึ่งของคริสต์ศักราชนับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึง วันที่ ๓๑ ธันวาคม
 ศักราชของไทยเรานั้นนิยมใช้ พุทธศักราช อักษรย่อว่า พ.ศ. ปีหนึ่งของพุทธศักราชนับ
 ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม การใช้พุทธศักราชอย่างทั่วถึงคงใช้มาจน
 ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ ต่อมาทางราชการประกาศให้นิยมตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม
 เป็นวันขึ้นปีใหม่และให้เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นไป ตั้งในปี
 พ.ศ. ๒๔๗๓ ไทยเราจึงมีเถาเดือนเท่านั้น คือ เดือนเมษายน ถึง ธันวาคม เมื่อไทยเราหัน
 ไปนิยมใช้วันขึ้นปีใหม่เช่นแบบคริสต์ศักราชตามเข็มนาฬิกาอย่างอารยประเทศ ส่วนมากเขาใช้กัน
 แล้ว การเทียบศักราชระหว่างพุทธศักราช กับ คริสต์ศักราชก็ดูคล้ายมีหลักเกณฑ์เทียบกัน
 ได้ง่ายกว่าเท่า

เมื่อจะทำการวิเคราะหฺ์การให้เป็นพุทธศักราชให้เอา ๕๔๓ บวกเข้าเสมอไปโดยเหตุ
 ผลที่ว่าคริสต์ศักราชเกิดที่หลังพุทธศักราช ๕๔๓ นี้ ตัวอย่าง เวชาน ค.ศ. ๑๗๕๕ จะตรงกับ
 พ.ศ. อะไร วิธีทำ เอา ๑๗๕๕ + ๕๔๓ ได้คำตอบตรงกับ พ.ศ. ๒๔๑๗ ท่านเองเถียงกัน
 ถ้าเราจะเปลี่ยนพุทธศักราชเป็นคริสต์ศักราช ให้เอา ๕๔๓ ลบออก เช่น ดังครามโลกครั้งที่
 หนึ่งเกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ จะตรงกับ ค.ศ. อะไร วิธีทำ เอา ๒๔๕๗ - ๕๔๓ ได้คำตอบ
 ตรงกับ ค.ศ. ๑๙๑๔

ในรอบหนึ่งร้อยมีเรียกว่า ศตวรรษ (Century) เช่น

ค.ศ. ๑-๑๐๐ เรียกว่า คริสต์ศตวรรษที่หนึ่ง

พ.ศ. ๑-๑๐๐ เรียกว่า พุทธศตวรรษที่หนึ่ง

ตัวอย่าง เวชาน ค.ศ. ๑๗๕๕ อยู่ในศตวรรษที่ยี่สิบ และท่านเองเถียงกันเวลา
 พ.ศ. ๒๔๑๗ อยู่ในศตวรรษที่ยี่สิบห้า

ดังนั้นเมื่อเราใช้คำว่าศตวรรษจึงจำเป็นต้องเติมคำว่าคริสต์ หรือ พุทธลงข้าง
 หน้าด้วย เช่นในคำว่า "ตั้งแต่ในกลางพุทธศตวรรษที่ ๒๕ เป็นต้นมา ทวีปต่างๆ ใน
 ทวีปยุโรปมีความต้องการดินแดนใหม่นอกทวีปของตนยิ่งขึ้นทุกที ซึ่งชาวโลกเรียกว่าลัทธิ
 จักรวรรดินิยม" หมายความว่าตั้งแต่ราว พ.ศ. ๒๔๕๐ เป็นต้นมา

เรื่องคริสต์ศักราช

คริสต์ศักราช หรือ ค.ศ. ที่เขียนจะไร้ต่อไปในวิชาประวัติศาสตร์ทั้งปวงนี้ มี
 ความหมายต้องการให้ตรงกับอักษรย่อ ว่า A.D. ถ้าคนใดมีความหมายต้องการให้ตรง
 กับอักษรย่อ ว่า B.C. จะไร้อักษรย่อภาษาไทยว่า ก.ศ.

ค.ศ. ย่อมาจากคำว่า คริสต์ศักราช

ก.ศ. „ „ „ ก่อนคริสต์ศักราช

ค.ศ. หรือ A.D. = Anna Domini (in the year of our Lord)

ก.ศ. หรือ B.C. = Before Christ

หมวด ๕ สงครามและสันติภาพ

ทราบดีที่มนุษย์เรายังมีความโลภ, ความโกรธ และความหลงอยู่ (โลภ, โทสะ, โมหะ) ครานั้นสงครามก็ยังคงมีอยู่ในหมู่มนุษย์ มุตเหตุของสงครามเกิดจาก ความโลภ ของ กษัตริย์ สมัยโบราณ คั้งการ ขยาย จกรวรรดิ ของตน ออกไปให้กว้างขวางบ้าง บางคราวก็เกิดจากการนับถือศาสนาต่างกัน ปัจจุบันมุตเหตุสำคัญของสงครามก็คือมุตเหตุทางเศรษฐกิจประการหนึ่ง และ แค้นชานภาพ ถ้าด้วยรบของคนอีกประการหนึ่ง

มุตเหตุทางเศรษฐกิจก็คือประเทศที่ก่อให้เกิดสงครามนั้นต้องการหาอาหารมาให้พลเมืองของตนเมื่ออาหารในประเทศนั้นมีไม่พอจำเป็นจะต้องค้นหาจากประเทศอื่น ถ้าขอเราไม่ได้และซื้อก็ไม่ขายมีอยู่ด้วยเหตุที่เหลื่ออยู่คือต้องรบกันเท่านั้น นอกจากเหตุนี้แล้วเหตุอื่น ๆ ยังมีอีก เช่น ทำสงครามเพื่อได้มาซึ่งดินแดนใหม่สำหรับระบายพลเมืองอันยัดเยียดของตน หรือหาตลาดการค้าเพื่อระบายสินค้าของตนออกไปขายในย่านนั้น หรือหาแหล่งที่เกิดวัตถุดิบเพื่อเอาไปบ่อนโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศตน เป็นต้น

มุตเหตุทางแค้นชานภาพก็คือ เมื่อหลาย ๆ ประเทศหัวเกรงจะถูกรุกรานจากฝ่ายศัตรูต่างก็แข่งขันกันสร้างแสนยานุภาพ คืออาวุธ—ยุทโธปกรณ์ ทางบก น้ำ และอากาศ เมื่อความบาดหมางเกิดขึ้นแม้เพียงเล็กน้อย ทั้งสองฝ่ายต่างก็ถือโอกาสใช้แสนยานุภาพของตนนั้นเอง เป็นเครื่องตัดสินกรณีพิพาทว่าใครมีดีใครถูก

จากประวัติศาสตร์สงครามทั้งหลายที่อุบัติมาด้วยมาโลกของเรา นี้ไม่มีครั้งใดรุนแรงเท่าสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (ค.ศ. ๑๙๑๔—ค.ศ. ๑๙๑๘) และสงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ. ๑๙๓๙—ค.ศ. ๑๙๔๕) ซึ่งมีลักษณะการรบโหดร้ายยิ่งนัก ชีวิตมนุษย์ถูกด่างฉาญไปนับจำนวนเป็นล้าน ๆ ทวีปยัดมบัตของ โลกเฉยหายไปนับจำนวนมิได้

สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (๒๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๑๔-๑๑ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๘)

ในการศึกษาเรื่องสงครามนั้นนักประวัติศาสตร์ยึดถือเอาความสำคัญรวม ๓ ประการ คือ มุตเหตุของสงคราม (Causes) พฤติการณ์ของสงคราม (Events) และผลของสงคราม (Results) มุตเหตุของสงครามโลกครั้งแรกเราอาจแยกแยะออกพิจารณาได้เป็นสองตอน มีมุตเหตุดั้งเดิมคือนั่นหนึ่งและมีมุตเหตุปัจจุบันอีกคือนั่นหนึ่ง มุตเหตุดั้งเดิม เกิดจากความไม่พอใจของสงครามเกี่ยวกับเรื่องดินแดนและเรื่องอื่นๆ ที่กันแห่งแคว้นใจกันมาแต่เดิม คงเหลือเอาแต่ที่สำคัญๆ มี ๖ ข้อคือ

๑. ความคับแค้นพยายามระหว่างเยอรมันกับฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสแพ้สงคราม Franco-Prussian War (ค.ศ. ๑๘๗๐-๑๘๗๑) ถูกบังคับให้ยกแคว้น อัลซาส-ลอเร็น Alsace กับ Lorraine ซึ่งมีพื้นที่ ๕,๖๐๐ ตารางไมล์ ออกมด้วยถ่านหินกับเหล็กให้เยอรมัน พร้อมด้วยค่าปรับแพ้สงครามอีก ๒๐๐ ล้านปอนด์เศษจึงตามสัญญาแฟรงก์เฟิร์ต Treaty of Frankfurt ฝรั่งเศสเสียดินแดนอันมีผลประโยชน์มากมาย พยายามหาโอกาสให้คืนกันอยู่ทุกขณะ

๒. รัสเซียไม่พอใจออสเตรีย-ฮังการีและเยอรมัน

รัสเซียมีความพยายามอย่างแรงกล้าที่จะหาทางออกมายังทะเล เมดิเตอร์เรเนียน Mediterranean ให้ได้ แต่ตุรกีซึ่งปกครองช่องแคบของฟอสฟอรัส Bosphorus ไม่ยอม รัสเซียเป็นศัตรูของตุรกีจึงดำเนินนโยบายสนับสนุนชาติเล็กๆ ในแหลมบอลข่านให้พยายามปลดคนออกจากใต้อำนาจตุรกี เช่นยอมให้รัฐเซอร์เบีย Serbia รวมชนชาติดัลฟในแหลมนี้เข้าด้วยกัน ชนชาติดัลฟภายในอาณาจักรออสเตรียมีถึง ๒๔ ล้านคน ออสเตรียไม่พอใจที่จะให้เซอร์เบียมา ถ้าว่ายเกินไป เลย ผิดใจกัน กับ รัสเซียซึ่ง เป็นเจ้าของ แผนการรายัน รัสเซียไม่พอใจเยอรมันเพราะช่วยปรับปรุงกองทัพตุรกีให้ทันสมัย มีการส่งนายทหารและชาวสงครามมาให้ตุรกีมากมายเยอรมันผูกมิตรกับตุรกีเพราะต้องการขยายอำนาจ, ต้องการดินแดนตุรกี มีอาหาร, แร่ธาตุ วัตถุดิบเป็นต้น ที่สำคัญคือเยอรมันต้องการสร้างทางรถไฟมายัง เอเชียไมเนอร์ Asia Minor ถึงแบกแดด Bagdad เพื่อจำหน่ายสินค้าของตน

๓. มหาประเทศในยุโรปแย่งกันหาเมืองขึ้น

ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เป็นต้นมา ประเทศมหาอำนาจในยุโรปพยายาม
แย่งกันหาเมืองขึ้นในทวีปเอเชียและทวีปอัฟริกาอย่างขนานใหญ่ ทั้งนี้เพื่อบรรยายพดเมือง
ออกไปทำมาหากินบ้าง เพื่อได้วัตถุดิบมาขึ้นโรงงานอุตสาหกรรมภายในประเทศตนบ้าง
และเพื่อหาตลาดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตกันที่จำเริญบ้าง ประเทศใดครอบครองเมือง
ขึ้นซึ่งอุดมสมบูรณ์ย่อมไม่แพ้ที่พอใจของคู่แข่งอื่น ต่างพยายามหาโอกาสทำลายล้างกัน
อยู่เสมอ เฉพาะอย่างยิ่งในทวีปเอเชียมีประเทศจีนซึ่งมีพดเมือง ๕ ร้อยล้าน เป็นตลาด
การค้าอย่างดีของมหาประเทศ เช่น อังกฤษ, ฝรั่งเศส, เยอรมัน, รัสเซีย และ ญี่ปุ่น

๔. การแบ่งแยกพดสหประชาชาติ

ประเทศต่าง ๆ ไม่เชื่อถ้อยกัน ต่างคุมเชิงคุกคามซึ่งกันและกันคอยกักกันรักษา
ไม่ให้ประเทศใดมีอำนาจเกินขอบเขตจนถึงกับจะเป็นอันตรายแก่ตน รมิตรระวังรักษา
ผลประโยชน์ของตนโดยเคร่งครัด ในบรรดาประเทศเหล่านี้ชาวแยกออกได้เป็น ๒ พวก คือ

พวกที่หนึ่ง ทำสัญญาไตรพันธมิตร Triple Alliance (ค.ศ. ๑๘๘๒) รวมรวม
พวกเยอรมัน, อิตาลี และ รัสเซีย เข้าด้วยกัน ตราว่าสัญญาในสัญญานี้ว่าถ้า
ประเทศใดในกลุ่มพันธมิตรถูกข้าศึกถูกรุกรานแล้วอีกสองประเทศจะช่วยรบ

พวกที่สอง ได้แก่ อังกฤษ, ฝรั่งเศสและรัสเซีย เรียกว่าไตรภาคี Triple
Entente ทั้งสามประเทศทำความเข้าใจกันดีในเรื่องเกี่ยวกับการแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งกัน
และกันในปี ค.ศ. ๑๙๐๗ วัตถุประสงค์ของพวกนี้ คือ ขอมอบเป็นสหประชาชาติกันเอง
กับพวกที่หนึ่ง แม้จะไม่มีสัญญาเป็นเครื่องผูกมัดแน่นอนหนาย่างพวกแรกก็ตาม แต่ก็
แสดงท่าทีชัดแจ้งว่าหากใครถูกรุกรานแล้วจะร่วมมือกันต่อสู้ข้าศึกอย่างเต็มที่

๕. ออสเตรียประกาศรวมเอาบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาเข้าเป็นของตน

ใน ค.ศ. ๑๙๐๘ ออสเตรียประกาศรวมบอสเนีย Bosnia และเฮอร์เซโกวีนา
Herzegovina เข้าเป็นดินแดนของตนโดยเด็ดขาด เป็นการฉวยโอกาสเอาประโยชน์ที่อำนาจ

รองผู้ดำรงครุฑก่อนแดงโดยใต้ด้วยอย่างบุดกาเรีย Bulgaria ประกาศตนเป็นเอกราชไม่ยอม
ขึ้นกับครุฑมาแล้ว ร้อนเป็นเหตุให้เรอรัเบียไม่พอใจอดเครียดอย่างเอกอุ เพราะประดงค์
จรรวมชนชาติสถาปนาในตองแควนั้นเข้ามาอยู่กับคน เมื่อไม่คุ้มหวังเช่นจึงโกรธแค้นมาก

๖. การสงครามในคาบสมุทรมัลลข่าน ค.ศ. ๑๕๑๒-ค.ศ. ๑๕๑๓

กรีซ Greece, บัลแกเรีย Bulgaria เซอร์เบีย Serbia มอนเตเนโกร Montenegro

กำลังรวมกันต่อสู้ วัตถุประสงค์จะจับได้ครึกให้ออกจากทวีปยุโรป การรวมใจกันระหว่าง
 4 อนุประเทศเช่นนี้เรียกว่าสันนิบาตบอลข่าน Balkan League รัสเซียให้ความสนับสนุนเต็มที่
 เพราะหวังการได้ออกมาสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน Mediterranean เป็นทางติดต่อการค้า
 ครึกยึดดินแดนของตนไปมาก ประเทศมหาอำนาจในยุโรปอื่นเมื่อเข้าใกล้เกลียด ให้ระงับ
 สงคราม และกักกันไม่ให้สันนิบาตบอลข่านเรียกร้องเอาประโยชน์แก่ครึกมากนัก สัญญา
 สันติภาพที่ทอนท์ตอนเมื่อ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๑๓ บุลกาเรียได้รับส่วนแบ่งไม่คุ้มแรงที่
 ลงทุนไป จึงหันเข้าโจมตีเซอร์เบียเพื่อชิงดินแดนบางส่วน กรีกและรumania ด้วยเซอร์เบีย
 บุลกาเรียยอมแพ้ทางสัญญาสงบศึกเมื่อ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๑๓ ต้องถอยทัพกลับให้มอบดินแดน
 ของตนบางส่วนแก่รumania, กรีก, เซอร์เบีย และ ครึก การที่อนุประเทศในแหลมบอลข่าน
 ที่กักกันแรงยึดเหนี่ยวเช่นนี้ ขอดำริและเยอรมันไม่พอใจอย่างยิ่งเพราะเกรงจะเป็นอันตรายต่อ
 อำนาจของตน

มูลเหตุปัจจุบัน ชักก่อให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ นกฏราชกุมารแห่ง
ออสเตรียทรงพระนาม ฟรานซิส เฟร์ดินันด์ Archduke Francis Ferdinand พร้อมด้วย
พระราชชายาได้ถูกยิงถึงแก่สิ้นพระชนม์ ในขณะที่ได้เข้าไปเยี่ยมมณฑลบอลข่าน Bosnia
ที่ทอดเตรียไปประกาศรวมเข้าไว้ในดินแดนใหม่ ๆ การฆาตกรรมรายนี้ทำเมื่อ ๒ มิถุนายน
ค.ศ. ๑๙๑๔ . โดยนักศึกษานิสานชาวบอสเนียชชาติฮาดผู้บูชาศาสนาอย่างแรงกล้าชื่อ
กาวิโล ปรีนชิป Gavrilo Princip ประกาศว่าเป็นสมาชิกในสมาคมลับของเซอร์เบีย รัฐบาล
ของเซอร์เบียนั้นจ้ะว่ารัฐบาลเซอร์เบียสนับสนุนการคิดกันร้าย ได้ยื่นคำขาดไปหลายข้อบังคับให้
ตอบภายใน ๔๘ ชั่วโมง คำขาดเหล่านั้นปรึกษายอมรับแล้วแต่ก่อนที่จะส่งไปให้เซอร์เบีย
เซอร์เบีย รับปฏิเสธ ไม่ไ้ครบทุกข้อ เพราะบางข้อรุนแรงมาก ถึงกับว่าเซอร์เบีย ต้องเสีย

เอกราชของตนที่เคย มีบางข้อกล่าวหาให้เซอร์เบียเด็กด้นนโยบายการรวมชนชาติดังดาฟ และให้ธงโทษข้าราชการเซอร์เบียซึ่งมีด้นรู้เห็นเป็นใจด้วยกับผู้ร้าย เซอร์เบียปรึกษาหารือ อังกฤษ ฝรั่งเศสและรัสเซีย ทั้งสามประเทศยังไม่พร้อมที่จะทำสงครามได้ เซอร์เบียขอ ยืดเวลาตอบออกไป และรับว่าคงปฏิบัติได้เพียงบางข้อเท่านั้น ทางที่เหมาะขอให้ออสเตรีย เสนอเงื่อนไขให้ศาลโลกที่กรุง เฮก Hague พิจารณา ออสเตรียได้รับคำตอบจึงปรึกษากับ เยอรมัน เห็นว่าตนมีฐานะเหนือกว่าทั้ง เรื่องและเวลา จึงยื่นคำว่ายอมผ่อนผันไม่ได้ แล้วคิดสันนิษฐานว่าการทูตที่ ออสเตรียประกาศสงครามคือเซอร์เบียเมื่อ ๘ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๑๔ นับจากเวลานี้ไปสงครามโลกเกิดขึ้นแล้ว

พฤติการณ์ของสงคราม

- ๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๑๔ เยอรมันประกาศสงครามกับรัสเซีย
- ๓ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๑๔ เยอรมันประกาศสงครามกับฝรั่งเศส
- ๔ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๑๔ อังกฤษประกาศสงครามกับเยอรมัน

ฝ่ายเยอรมัน ครุกและบุดกาเรีย เข้าร่วมฝ่ายเยอรมันเพราะตุรกีเคยได้รับ ประโยชน์จากเยอรมันตั้งแต่ช่วยปรับปรุงการทหารของตนให้ทันสมัย. และมีรัชคองเรื่อง ความร่วมมือในการทำสงครามมาก่อนแล้ว บุดกาเรียนั้นเคยได้รับความช่วยเหลือจาก เยอรมันเมื่อคราวสงครามบัลข่าน

ฝ่ายสัมพันธมิตร มีญี่ปุ่น, มอนเตเนโกร, รumania, กรีซ, สหรัฐอเมริกา ประเทศต่าง ๆ ในอเมริกากลางและอเมริกาใต้

ในตอนแรกนั้นอิตาลีควรจะเข้าร่วมเยอรมันตามสัญญาไตรพันธมิตร Triple Alliance แต่อิตาลีเกรงว่า อังกฤษจะเข้าช่วยเยอรมันตามสัญญาไตรพันธมิตร Triple Alliance ซึ่งอยู่ในทะเลเมดิเตอร์ เรเนียนเป็นอันมาก จึงสงบเขาทำอยู่ ต่อมาภายหลังอังกฤษและฝรั่งเศสชวนให้เข้าพวก อิตาลีให้คืนแดนเยอรมันที่ยึดได้ อิตาลีจึงเข้ากับฝ่ายสัมพันธมิตร สหรัฐอเมริกาเข้ากับฝ่ายอังกฤษฝรั่งเศส โดยอ้างว่าเยอรมันทำสงครามผิดมนุษยธรรม มีประเทศอื่น ๆ อีก หลายประเทศ เมื่อได้ ตีกรของ พิจารณาลดประโยชน์ได้ เลย ทยอยตอบโต้ แล้ว ก็เข้า กับ ฝ่าย

สัมพันธมิตรโดยประกาศสงครามบ้าง ไม่ประกาศบ้างแต่ก็แสดงออกด้วยท่าที ไทยเรา
ประกาศสงครามกับเยอรมันและออสเตรียฮังการีเมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๑๔ (พ.ศ.
๒๔๖๐) รวมความว่าทุกประเทศที่เข้าต่อสู้สงครามต่างก็มีเหตุผลของตนเองด้วยกันทั้งสิ้น

พฤติกรรมของสงคราม ต่อมาหลังจากหลายประเทศได้ประกาศตนเข้าต่อสู้
สงคราม เหตุการณ์ที่สำคัญมีดังนี้

เยอรมันเข้ายึดเบลเยียมและรุกใหญ่ เข้าฝรั่งเศสเกือบจะถึงปารีส — การไร้แรง
พิช—เรือโดยดำน้ำของเยอรมันในมหาสมุทรแอตแลนติก — ยุทธนาวีที่แหลมจิบรอลตาร์ — การปฏิบัติในรัสเซีย — รัสเซียทำสัญญาดังบก — พันแดนที่ทำสัญญาดังบก — รมานียยอม
แพ้เยอรมัน — บุลกาเรียยอมจำนน ฝ่ายสัมพันธมิตร — ตุรกียอมจำนน — เกิดการปฏิวัติใน
Budapest และ Vienna — ออสเตรียยอมจำนน — เกิดการปฏิวัติในเยอรมัน — ไทเซอร์ออสเตรีย
ลงบัลลังก์ — การหนีของกษัตริย์เยอรมันไปยังฮอลันดา — เยอรมันลงนามดังบก (๑๑ พฤศจิกายน
ค.ศ. ๑๙๑๘)

ประเทศเป็นกลางในยุโรป อิตาลี, เนเธอร์แลนด์, เดนมาร์ก, สวิตเซอร์แลนด์, สเปน

ผลของสงคราม เยอรมันยอมแพ้สงครามเมื่อ ๑๑ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๘
สงครามโลกครั้งที่หนึ่งกินเวลาดัง ๔ ปีเศษที่สิ้นสุดลง ชีวิตมนุษย์สูญสิ้นไป ๓๐ ล้านคน
บาดเจ็บทุพพลภาพ ๓๐ ล้านคน ส่วนความพินาศเสียหายเกี่ยวแก่การของอาหารบ้านเรือน
ทรัพย์สินดังบกดังของทั้งปวงนั้นเหลือที่จะประมาณราคาได้ สงครามได้ลงนามในสนธิสัญญา
แวร์ซายด์ Treaty of Versailles เมื่อ ๒๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๑๘ ที่พระราชวังแวร์ซายด์ใน
ประเทศฝรั่งเศส สนธิสัญญานี้ผูกมัดเยอรมนีอย่างแน่นหนาจนเป็นที่พอใจฝ่ายสัมพันธมิตร
ทั้งนี้เพื่อมิให้เยอรมันมีกำลังฟื้นตัวกลับคุกคามสันติภาพของโลกได้อีกต่อไป นอกจาก
สนธิสัญญาดังบนี้อีกสงครามยังได้เซ็นสัญญาย่อยอีกหลายฉบับเช่น Treaty of St. Germain,
Treaty of Neuilly, Treaty of Trianon, Treaty of Sevres, Treaty of Lausanne.

สนธิสัญญาแวร์ซายส์ (The Treaty of Versailles)

สาระสำคัญของสัญญา นี้อาจสรุปใจความสำคัญได้ว่าเยอรมัน เสียอาณาเขต, เสียอาณานิคมเมืองขึ้น, เสียแสนยานุภาพอย่างมหาศาล ต้องถูกลดกำลังทหารและกำลังอาวุธ, เสียค่าปรับสงครามให้แก่ฝ่ายพันธมิตรมากมาย ดังจะเห็นได้จากรายการต่อไปนี้

เยอรมันต้องคืนแคว้นอัลซาสและลอเรน ให้ฝรั่งเศส, ต้องยกบริเวณลุ่มแม่น้ำซาร์ซึ่งอุดมด้วยถ่านหิน ให้อยู่ในความครอบครองของสันนิบาตชาติ โดยมอบให้ฝรั่งเศสปกครอง ๑๕ ปี พันกำหนดแล้วว่าการออกเสียงหาคะแนนนิยม ประชาชนส่วนมากนิยมอยู่กับเยอรมันหรือฝรั่งเศสก็ตามแต่ใจ เยอรมันต้องยกแคว้นเมเม็ลให้ลิทัวเนีย ยกส่วนใหญ่ของแคว้นโปแลนด์และดินแดนส่วนหนึ่งของปรัสเซีย ให้โปแลนด์ ทั้งต้องยอมให้โปแลนด์มีทางออกทะเลได้ คั่นปรัสเซียของเยอรมันแยกออกเป็น ๒ ตอน คือ ปรัสเซียตะวันออกและตะวันตก เยอรมันต้องยกเมืองดานซิกเป็นเสรีนคร คือ เป็นเมืองท่าสากล ให้พลเมืองในแคว้นไซลเซียเหนือและภาคใต้ของปรัสเซียตะวันออกหาเสียงคะแนนนิยมจากพลเมือง จะอยู่กับเยอรมันหรือโปแลนด์ได้ตามสมัครใจ และให้ราษฎรในแคว้นเรตส์วิก - ฮอสตโค่นออกเสียงว่าจะอยู่กับเยอรมันหรือเดนมาร์ก เยอรมันถูกบังคับให้มอบอาณานิคมเมืองขึ้นและรัฐในอารักขาให้อยู่ในความดูแลของสันนิบาตชาติ (ซึ่งประธานาธิบดีวูดโรวด์สันแห่งสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติไว้ตามหลักการ ๑๔ ข้อว่าด้วยเรื่องหลักประกันสันติภาพของโลก) เยอรมันต้องถูกลดกำลังกองทัพบกและเรือสงครามแก่ฝ่ายสัมพันธมิตรจะกำหนด คือทหารบกได้ไม่เกิน ๑ แสนคน ทหารเรือไม่เกินหนึ่งหมื่นห้าพันคน เรือดำน้ำและเครื่องบินรบมีได้เรือสงครามมีได้ไม่เกิน ๖ ลำเรือตอร์ปิโด ๑-๒ ลำ เรือลาดตระเวนเบา ๖ ลำ ต้องเปิดคลองค็อด Kiel Canal เป็นคลองสากลโดยยอมให้เรือนานาชาติผ่านไปมาได้อย่างเสรี

ทหารเยอรมันอยู่ในแคว้น ไนน์แดน Rhine Land อันเป็นเขตปลอดทหารไม่ได้ และเยอรมันจะดำรงมั่นปฎิการบนฝั่งทะเลบอลติก Baltic ไม่ได้ เยอรมันจะตั้งข้อจำกัดสงครามเข้าประเทศหรือส่งกองนอกประเทศของตนไม่ได้ เยอรมันต้องชำระค่าปรับสงครามให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตรประมาณ ๒ หมื่นล้านมาร์กของ ต้องยกถ่านหินจำนวนมหาศาลให้ฝรั่งเศส, เบลเยียม, อิตาลี, ต้องมอบเรือรบ, เรือพาณิชย์, เรือหลวงปลา, รถจักร, รถไฟ

และต้องเดชะทรงโปรดให้พ้นขมิตร
ผู้ชนะสงคราม

คำนี้แต่จะกำหนดเอาเองเมื่อประสงค์สิ่งไรตามวิสัยของ

ประเทศเกิดใหม่หลังสงครามโลกครั้งแรก

สงครามโลกครั้งนั้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบริเวณแดนของประเทศต่างๆ ในยุโรปเป็นอันมาก เฉพาะอย่างยิ่งพรมแดนของประเทศฝ่ายแพ้สงคราม คือ เยอรมัน ออสเตรีย ฮังการี ตุรกี เป็นต้น ได้ถูกคัดถอนลงอย่างมากมาจนอกจากเปลี่ยนแปลงเขตแดนฝ่ายแพ้แล้วยังได้มีการปรับปรุงประเทศเกิดขึ้นใหม่อีกหลายประเทศเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์บ้าง เหมาะสมกับเชื้อชาติบ้าง ประเทศสำคัญๆ ที่ควรจะทราบก็เช่น

๑. เชโกสโลวาเกีย	Czechoslovakia
๒. ยูโกสลาเวีย	Yugoslavia
๓. ออสเตรีย	Austria
๔. ฮังการี	Hungary
๕. อัลบาเนีย	Albania
๖. โปแลนด์	Poland
๗. ฟินแลนด์	Finland
๘. เอสโตเนีย	Estonia
๙. ลัตเวีย	Latvia
๑๐. ลิทัวเนีย	Lithuania

ข้อสังเกต

ออสเตรีย ฮังการี เดิมรวมเป็นประเทศเดียวกัน หลังสงครามโลกแยกเป็นสองประเทศเด็ดขาด คือ ประเทศออสเตรีย Austria ประเทศหนึ่ง และประเทศ ฮังการี Hungary ประเทศหนึ่ง โดยถือหลักเชื้อชาติเดิมเป็นสาระสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงอาณาเขต

ฝ่ายพันธมิตรได้ทำสนธิสัญญา แชนต์แยแมง The Treaty of St. Germain เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ค.ศ. ๑๙๑๙ กับประเทศออสเตรีย Austria โดยสัญญาฉบับนี้แทนประเทศออสเตรียได้ลงนามรับทราบการแบ่งแยกประเทศ ออสเตรีย—ฮังการี ออกเป็นสองประเทศและแบ่งดินแดนบางส่วนรวมกับประเทศ เซอร์เบีย คือเป็นประเทศใหม่ คือ เชโกสโลวาเกีย พันมิตรกับออสเตรียลงนามในสนธิสัญญา เนอซี The Treaty of Neuilly เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๘ มีสาระสำคัญในสัญญาว่าออสเตรียต้องเสียดินแดนให้แก่ กรีซ และยูโกสลาเวีย พันมิตรกับฮังการี ลงนามในสนธิสัญญา ตริอาโน The Treaty of Trianon เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๒๐ มีสาระสำคัญในสัญญาว่า ฮังการี แยกออกจากออสเตรียอย่างเด็ดขาดและต้องถูกตัดชนดินแดนของตนลงไปถึงครึ่ง ใน วันที่ ๑๐ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ พันมิตรทำสัญญากับตุรกีตามสัญญาเรียกว่า สนธิสัญญา แซฟรส์ The Treaty of Sevres ผู้แทนตุรกีลงนามในสัญญานี้ยอมรับว่าตุรกีมีดินแดนเหลือ อยู่ในยุโรปเพียงเขตเมืองคอนสแตนติโนเปิลเท่านั้น ตุรกีต้องเสียดินแดนให้แก่ฝ่ายชนะคือสัมพันธมิตรเป็นจำนวนมาก ถูกควบคุมการทหารและเศรษฐกิจอย่างเฉียบขาด นี่เป็นเหตุหนึ่งทำให้เกิดการปฏิวัติขึ้นภายในประเทศ โดยมีเคมาลปasha Kemal Pasha เป็นหัวหน้า ตุรกีทำสงครามกับกรีซและได้ชัยชนะในที่สุดและพันธมิตรทำสัญญาใหม่ ทำให้ฐานะตุรกีค่อยกระเตื้องขึ้นจากเดิมโดยสัญญา โลซาน Lausanne เมื่อ พันมิตรชนะสงครามโลกครั้งที่หนึ่งแล้วได้จัดทำให้แคว้นโบสเนีย และ สโลวาเกีย ซึ่งเดิมอยู่ในจักรวรรดิออสเตรีย—ฮังการี กลับเข้าไปรวมกันขึ้นเป็นสาธารณรัฐใหม่ ชื่อประเทศเชโกสโลวาเกีย ประเทศเซอร์เบีย มอนเตเนโกร แคว้นสโลวีเนีย และโครเอเชีย รวมกันเป็นประเทศใหม่ คือ ยูโกสลาเวีย

ดินแดนฝ่ายด้านตะวันออกเฉียงเหนือของจักรวรรดิรัสเซีย พันมิตรจัดเป็นสาธารณรัฐเล็กๆ ขึ้นใหม่อีก ๔ ประเทศ คือ ประเทศฟินแลนด์ ประเทศเอสโตเนีย ประเทศลัตเวีย และ ประเทศลิทัวเนีย นอกจากประเทศที่กล่าวมาแล้วยังมีประเทศสำคัญเกิด

ชนใหม่อีกประเทศหนึ่ง โดยเอาดินแดนของโปแลนด์เดิมซึ่งรัสเซียได้แบ่งเขาไปปกครอง
 เกี่ยวกับราชอาณาจักรวัน และตามกับเขตแดนที่เยอรมันและออสเตรียได้ยึดเขาไปบ้าง
 กลับคืนมารวมตั้งเป็นประเทศใหม่ชื่อประเทศโปแลนด์ ส่วนดินแดนทางคาบสมุทรอาหรับมี
 ประเทศปาเลสไตน์ ทรานส์จอร์แดน ประเทศอิรัก ทั้งสามประเทศนั้นพันธมิตรจัดให้อยู่ใน
 ความดูแลของอังกฤษ ประเทศซีเรียและเลบานอน ต้องประเทศนั้นอยู่ในความดูแลของฝรั่ง
 ฝรั่งเศส ประเทศเฮลซิงลันด์ก็ยกขึ้นปกครองเป็นรัฐเอกราชชาวอาหรับ

ความเสียหายอันใหญ่ยิ่งของห้าประเทศ

ประเทศที่เสื่อมมากที่สุด ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งคือ

๑. ประเทศเยอรมัน	Germany
๒. ประเทศออสเตรีย	Austria
๓. ประเทศฮังการี	Hungary
๔. ประเทศตุรกี	Turkey
๕. ประเทศรัสเซีย	Russia

ประเทศทั้งห้าที่กล่าวมาล้วนแต่ของเดี่ยคืนแดน, เดี่ยเมืองชน, เดี่ยทรัพย์สิน
 เงินทองอย่างมหาศาล เป็นเหตุสำคัญทำให้เกิดผู้เผด็จการ Dictator ขึ้นในประเทศ
 เยอรมัน, ตุรกี และรัสเซียโดยมีความจำเป็นจะต้องใช้การปกครองอย่างเด็ดขาดจึงจะ
 สามารถรักษาความเป็นเอกราชของประเทศไว้ได้ ผู้นำเหล่านั้นมีชื่อเดือร์ของเยอรมัน เคมาล
 ปาชา ของตุรกี เป็นต้น

การทำสนธิสัญญาดันติภาพ

หลักาสิบสี่ข้อ The Fourteen Points

ก่อนที่จะทำสัญญาดันติภาพ เมื่อฝ่ายสัมพันธมิตรจะฝ่ายเยอรมันแล้ว ประธานา
 ธิบัตวูดโรวูดสัน Woodrow Wilson แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดแนวความ

คิดอันเป็นสาระสำคัญในหลักทำสัญญาสันติภาพว่าควรจะมีอะไรบ้าง ข้อสุดท้ายที่นับว่าสำคัญที่สุดนั้นว่า ให้จัดให้มีสมาคมแห่งชาติขึ้น ทั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดสันติภาพถาวร ขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนประชาชาติขึ้นในเวลาต่อมา หลักการ ๑๔ ข้อ นี้ใจความโดยย่อดังนี้

๑. ให้เลิกสัญญาฉบับที่นานาประเทศทำกันไว้ทั้งหมด
๒. ให้ทุกประเทศมีเสรีภาพในการเดินเรือตามท้องทะเลหลวง เว้นไว้แต่จะมีข้อตกลงเป็นพิเศษระหว่างประเทศนั้นๆ ตามปรกติแล้วทุกประเทศในยามปรกติหรือสงครามก็ตามควรจะมีท้องทะเลหลวงเป็นของกลาง
๓. ให้พยายามเลิกการกีดกันการเรียกภาษีสินค้าเข้า อันเป็นการบ่อนทำลายให้สินค้าประเทศอื่นเข้าประเทศตน
๔. ให้ลดกำลังรบลงเหลือเพียงพอแก่การรักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชนเท่านั้น
๕. ให้ปรับปรุงฐานะชาวนานิคมต่างๆ ให้ดีขึ้น ให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของชาวพื้นเมืองด้วย
๖. ให้ถอนทหารต่างชาติออกจากประเทศรัสเซีย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตนั้นมีอิสระในการถือสัญชาติ
๗. ให้ถอนทหารออกจากเบดเยียมและบูร์แนเบดเยียมให้คืนเช่นเดิม
๘. ให้เยอรมันถอนทหารจากฝรั่งเศสและคันทัน แอลซาส กับ โลร์เรน ให้แก่ฝรั่งเศสตามเดิม
๙. ให้ปรับปรุงเงื่อนไขกรรมแดนอิตาลีโดยเรียบร้อย โดยคำนึงถึงเชื้อชาติของพลเมืองเป็นสำคัญ
๑๐. ให้พลเมืองในประเทศบอลข่าน—ซึ่งการนี้ มีการปกครองของตนเองโดยเสรี

๑๓. ให้ถอนทหารออกจากรุมานีเย เซอร์เบีย และ มอนเตเนโกร ให้เซอร์เบียมีทางออกถึงทะเลได้

๑๔. ให้โอกาสแก่ประชาชนซึ่งมิใช่เชื้อชาติตุรกกั้อยู่ใต้อำนาจตุรกกั ์ เดือดถึงสิทธิของตนเองได้โดยอิสระ และให้ตุรกกัเปิดช่องแคบดาดะเนลล์ให้เรือนานาชาติเดินได้โดยเสรี

๑๕. ให้จัดตั้งประเทศโปแลนด์ขึ้นและให้มีทางออกถึงทะเลหลวงได้

๑๖. ให้จัดตั้งสมาคมระหว่างประเทศขึ้นเพื่อเป็น หักค้ำ ประกันเสรีภาพ และความเป็นเอกราชของทุกประเทศไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก

สนธิสัญญาสำคัญห้าฉบับ

ใจความสำคัญของสัญญาเหล่านี้จำแนกออกได้เป็น ๔ ข้อ

- ก. เกี่ยวกับอาณาเขต
 - ข. เกี่ยวกับการเศรษฐกิจ
 - ค. เกี่ยวกับการทหาร
 - ง. เกี่ยวกับแบบรัฐบาล
๑. สนธิสัญญาแวร์ซายส์ The Treaty of Versailles
สัญญานี้ฝ่ายสัมพันธมิตรทำกับเยอรมัน Germany
 ๒. สนธิสัญญาแซ็งต์แอมส์ The Treaty of St. Germain
สัญญานี้ฝ่ายสัมพันธมิตรทำกับออสเตรีย Austria
 ๓. สนธิสัญญาเนอญี The Treaty of Neuilly
สัญญานี้ฝ่ายสัมพันธมิตรทำกับบัลแกเรีย Bulgaria
 ๔. สนธิสัญญาตริอานอน The Treaty of Trianon
สัญญานี้ฝ่ายสัมพันธมิตรทำกับฮังการี Hungary
 ๕. สนธิสัญญาแซฟร์ด The Treaty of Sevres
สัญญานี้ฝ่ายสัมพันธมิตรทำกับตุรกกั Turkey

การส่งเสริมสันติภาพ Peace

สันนิบาตชาติ League of Nations

เมื่อสงครามโลกยุติลงแล้ว ประชาชนทั่วโลกต่างก็หวังที่จะเห็นสันติภาพเกิดขึ้น
อเมริกา เป็นหัวหน้าคนแรกจัดตั้งสมาคมนานาชาติขึ้น ที่สำนักงานอยู่ที่กรุง เจนีวา
Geneva ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ Switzerland

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง มีอยู่ ๒ ประการคือ

๑. เพื่อรักษาสันติภาพถาวรของโลก
๒. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในระหว่างประเทศต่าง ๆ

การรักษาสันติภาพถาวร

ในชั้นนั้นความมุ่งหมายที่จะหวังป้องกันมิให้เกิดสงครามขึ้นได้อีกในอนาคต
สันนิบาตชาติเห็นว่าสงครามมีโทษมากทำให้เกิดความพินาศเสียหายแก่ชีวิตมนุษย์ ร่างกาย
ทรัพย์สิน ตลอดจนถึงเสื่อมเสียศีลธรรมอันดีของชาวโลก การที่สงครามเกิดขึ้นได้นั้นเป็น
เพราะนานาชาติต่างก็ถือภาษาพูดว่า "แม้หว่าดงดงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ ศัตรู
กล้ามาประจัญ จะอาสัญรูปสูญ"

การเตรียมกำลังรบ สะสมอาวุธยุทโธปกรณ์ไว้เช่นแรกก็อ้างว่าเพื่อป้องกัน
กันตัวก่อน ครั้นแล้วค่อยไปกลัวย่อยเปลี่ยนไปเป็น ใช้กำลังอาวุธรุกรานฝ่ายที่มีกำลังอ่อน
กว่า ฉะนั้นนโยบายสำคัญๆของสันนิบาตชาติ คือ การลดกำลังอาวุธ การลดค่าอาวุธ
ทางเคียวแทนที่จะคิดมูลค่าของสงครามได้ เมื่อประเทศใดตกลงกันโดยสันติวิธีไม่
ได้ สันนิบาตก็จะหาวิธีไกล่เกลี่ยให้ระงับสงครามอย่างยุติธรรม เช่น ให้คู่พิพาทเสนอ
ข้อพิพาทก่อนอนุญาโตตุลาการที่สันนิบาตชาติแต่งตั้งขึ้น สันนิบาตชาติได้จัดตั้งศาลยุติธรรม
ระหว่างชาติขึ้นที่กรุงเฮก Hague ในประเทศฮอลแลนด์ Holland คู่กรณีพิพาทรายใดมีคดี
ที่ศาลได้พิจารณาแล้วและคู่พิพาทรายหนึ่งยังขัดเคืองกันไม่เชื่อฟังคำตัดสิน ประสงค์จะ
ทำสงครามให้ได้แล้ว สันนิบาตชาติใช้วิธีบังคับโดยคัดค้านพันธกิจทางเศรษฐกิจก่อน ถ้ายัง

ไม่จำเป็นที่จะใช้กำลังทหารนานาชาติบังคับ นอกจากนั้นสันนิบาตชาติมีนโยบายที่จะแก้ไข
 ธรรมนูญของชาติต่าง ๆ ที่จัดทำเป็นไปในทางมุ่งสงครามอีกด้วย

การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

นอกจากป้องกันสงครามแล้ว สันนิบาตชาติเห็นว่าควรส่งเสริมให้นานาชาติมี
 ความเข้าใจต่อกัน เห็นอกเห็นใจกันในฐานะเป็นมนุษยชาติร่วมกัน ซึ่งอาจทำได้โดย
 การส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันในระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อจะนำมาซึ่งการอยู่ดีกินดีของ
 พลเมืองในด้านการศึกษา การเศรษฐกิจ การสาธารณสุข การคลัง และการปกครอง
 เป็นต้น

องค์การของสันนิบาตชาติ

ที่กรุงเจนีวา Geneva เมืองหลวงของประเทศสวิตเซอร์แลนด์นั้น สันนิบาตชาติ
 ตั้งอยู่โดยประกอบด้วยองค์การเหล่านี้ คือ

๑. สมัชชา
๒. กรรมการปาหังสภา
๓. สำนักเลขาธิการ

นอกจากนี้ยังมีองค์การอิสระอีก ๒ แผนก คือ

๑. ศาลยุติธรรมระหว่างชาติ
๒. องค์การกรรมกรระหว่างชาติ

สมัชชา ได้แก่ที่ประชุมใหญ่สำหรับผู้แทนประเทศต่างๆ สมัชชาทำการประชุม
 บั้ละ ๑ ครั้ง ประมาณเวลา ๑ เดือน ถ้ามีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นซึ่งอาจกระทบกระเทือน
 สันติภาพของโลกแล้ว สมัชชาสามารถเรียกประชุมวิสามัญได้

สมัชชาสามารถและหน้าที่เกี่ยวข้องแก่การปฏิบัติงานเฉพาะแต่ เรื่องภายใน ขอบเขต
 ของสันนิบาตชาติ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่อีก ๖ อย่าง คือ

๑. รับสมัครสมัครใหม่ของต้นนิบาตชาติ
๒. เลือกสมัครเข้าประจำในคณะกรรมการต้นปาทิกสภา
๓. คอบคุมดูแลงบประมาณการใช้จ่ายของต้นนิบาตชาติ
๔. กำหนดเงินค่าบำรุงของสมัครมากน้อยตามฐานะของประเทศ
๕. แนะนำประเทศสมัครให้แก้ไขข้อผิดที่คุกคามอันฉิบา
๖. แก้ไขเพิ่มเติมกฎข้อบังคับของต้นนิบาตชาติเมื่อเห็นสมควร

ปาทิกสภา คือคณะกรรมการดำเนินงานของต้นนิบาตชาติมี ๒ ชนิดได้แก่ กรรมการประจำ และกรรมการชั่วคราว กรรมการประจำมี อังกฤษ ฝรั่งเศส รุสเซีย เยอรมัน อิตาลี และ ญี่ปุ่น ที่ประเทศเหล่านั้นได้เป็นกรรมการประจำก็เพราะเป็นมหาอำนาจ มีความสัมพันธ์ติดต่อกับประเทศเล็ก ๆ มาก ส่วนประเทศอื่นที่มีความสำคัญและมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับ ประเทศอื่น น้อยก็ได้รับการเลือกตั้งเป็น กรรมการชั่วคราวมี กำหนดระยะเวลาจำกัด

กรรมต้นปาทิกสภาทำการประชุมปีละ ๔ ครั้งเป็นการประชุมสามัญ เมื่อมีความจำเป็นเรียกประชุมวิสามัญก็ได้ถ้าเห็นสมควร กรรมต้นปาทิกสภาอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับสมัชชา และมีอำนาจหน้าที่เหล่านั้นอีก

๑. เตรียมแผนการลดกำลังอาวุธของนานาชาติ
๒. คอบคุมดูแลประเทศที่อยู่ในอาณัติ
๓. ควบคุมการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในด้านกฤษฎีการ

สำนักเลขธิการ มีหน้าที่เช่นเดียวกับเลขธิการสภาทั่วๆ ไป เช่น เตรียมงาน และระเบียบวาระประชุม, ทำรายงานการประชุม, ปฏิบัติงานต่าง ๆ คำคำสั่งของกรรมต้นปาทิกสภาหรือของสมัชชา

ศาลยุติธรรมระหว่างชาติ

มีหน้าที่พิจารณาพิพากษากรณีพิพาทต่าง ๆ ที่ยื่นเข้ามาสู่ศาลนี้ คำตัดสินนอกจากจะมีหน้าที่ตัดสินคดีระหว่างประเทศแล้วยังมีหน้าที่ให้ความเห็น ให้คำแนะนำในเรื่องกรณี

พิพาทที่สมัคร หรือกรรมสัมปาทิกัดภาณณ์ขอความเห็นจนมาด้วย

องค์การกรรมกรระหว่างชาติ

มีหน้าที่ช่วยเหลืกรรมกร ของประเทศ ที่ยื่น สมัครให้ มีฐานะอยู่ ต่กันด้วยขัน
ตรวจตราไม่ให้นายจ้างลดค่าเขาเปรียบกับจ้าง ในเรื่องค่าจ้างแรงงานและจำนวนชั่วโมงทำงาน
ควบคุมดูแลสุขภาพของกรรมกรทั่ว ๆ ไป

สมาชิกของสันนิบาตชาติ

แบ่งเป็นสามพวก คือ

๑. สมาชิกผู้ก่อการ
๒. สมาชิกที่ได้รับเชิญ
๓. สมาชิกที่สมัคร

การลาออกจากสมาชิกภาพ

สมาชิกประเทศใดประสงค์จะลาออกจากสันนิบาตชาติก็ทำได้ แต่ต้องแจ้งความ
จำนงให้ทราบล่วงหน้า และต้องปฏิบัติตามระเบียบการที่กำหนดไว้

มีมหาอำนาจ ๑ ประเทศลาออกจากสมาชิกภาพก่อนที่สันนิบาตชาติจะเลิกต้นคือ

ญี่ปุ่น ลาออกและพ้นจากสมาชิกภาพเมื่อ ๒๘ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๕

เยอรมัน ลาออกและพ้นจากสมาชิกภาพเมื่อ ๒๑ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๓๕

อิตาลี ลาออกและพ้นจากสมาชิกภาพเมื่อ ๑๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๓๘

เหตุใดมหาประเทศทั้งสามจึงลาออกจากสันนิบาตชาตินั้น จะได้กล่าวถึงใน
ตอนต่อด้วยคดีแมนจูเรีย, คดีโปแลนด์และคดีเอธิโอเปียในบทเรียนต่อไป

กิจการที่สันนิบาตชาติจัดเสร็จไปแล้ว

ตามวัตถุประสงค์แรกที่จะรักษาสันติภาพถาวรนั้น สันนิบาตชาติได้จัดการ

ระงับสงครามไปแล้ว ๓ คู่ คือ

๑. ประเทศบูดกาเรีย กับ กรีซ ในเรื่องเขตแดน
๒. ประเทศโปแลนด์ กับ ลิทัวเนีย ในเรื่องเขตแดน
๓. ประเทศอิตาลี กับ ยูโกสลาเวียในเรื่องปัญหา ทะเลอาเดรียติก

นอกจากนี้ยังมีเรื่องกรณีพิพาทเล็กๆ น้อยๆ อีกหลายประเทศ การไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทในบรรดาประเทศที่กล่าวมาแล้วนี้ ไม่ยากลำบากเท่าไรนักเพราะเป็นประเทศเล็กๆ ไม่มีอดตายอะไร เรื่องที่ควรจะจดจำก็คือ มีกรณีพิพาทสำคัญซึ่งสันนิบาตชาติไม่สามารถจะไกล่เกลี่ยหรือระงับสงครามได้เด็ดขาดคือ กรณีพิพาทระหว่างจีน กับ ญี่ปุ่น ในเรื่องดินแดนแคว้นแมนจูเรีย และกรณีพิพาทระหว่างอิตาลี กับ เติร์กเมเนีย ในเรื่องคำกล่าวหาว่าอิตาลีรุกรานประเทศเล็กโดยเจตนาจะแย่งชิงเอกราชรวมตัวโดยไม่ชอบธรรม ต้องเรื่องนั้นแหละเป็นมูลเหตุทำให้สันนิบาตชาติเสื่อมความนิยมอย่างรุนแรงถึงแก่ต้องเลิกกันไปโดยที่สุด

นอกจากนี้สันนิบาตชาติยังได้หาทางป้องกันสงครามโดยให้ประเทศต่างๆ ประชุมกันตลอดมา มีการประชุมกันที่กรุงวอชิงตัน Washington และกรุงลอนดอน London แต่หาเป็นผลสำเร็จไม่

ตามวัตถุประสงค์ข้อหลังที่จะส่งเสริมการร่วมมือกันระหว่างประเทศนั้นสันนิบาตชาติได้ปฏิบัติการไปแล้วโดยได้รับผลเป็นที่พึงพอใจ ในด้านมนุษยธรรมสันนิบาตชาติได้จัดตั้งมูลนิธิช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ประชาชนในประเทศฮอลันดา โปแลนด์ รุสเซีย ซีเรีย และในแถบบริเวณย่านอาเซียเหนือให้พ้นจากความอดอยาก ในด้านศีลธรรมและมนุษยธรรมสันนิบาตชาติได้ช่วยให้การค้าหญิงและเด็กตามเมืองใหญ่ๆ ในทวีปยุโรปและอเมริกาอดจำนวนลงจนผิดสังเกต

ในเรื่องที่เกี่ยวแก่การสาธารณสุขสันนิบาตชาติเป็นศูนย์กลางจัดให้ประเทศต่างๆ มีการร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างเต็มใจ เช่น พยายามกำจัดกาฬโรค การปลูกฝี และการเสพยาของคอกให้โทษให้มันน้อยลง แม้จะยังไม่ได้ผลเต็มที่แต่ก็น่าชื่นชมในผลของงานด้านนี้ในเรื่องที่เกี่ยวกับกรรมกร สันนิบาตชาติได้แจ้งไปยังบรรดาประเทศสมาชิกให้เอาใจใส่

คือสุขภาพและอนามัยของกรรมกรภายในบริเวณโรงงานทุกๆ ไป จำกัดให้กรรมกรทำงานไม่เกินกว่าวันละ ๘ ชั่วโมง ห้ามการใช้หญิงและเด็กทำการหนักเกินควรจัดการให้กรรมกรมีหลักประกันในสวัสดิภาพโดยสมบูรณ์

รวมความว่าใน ด้านส่งเสริมความร่วมมือให้นานาชาติ ช่วยเหลือประชากรของประเทศตนให้อยู่ดีมีสุข สันนิบาตชาติได้จัดงานที่สำคัญๆ เป็นผลสำเร็จไปแล้ว เช่น การปราบยาเสพติดให้โทษ การส่งเสริมฐานะกรรมกร การป้องกันและการปราบโรคระบาด กำจัดการค้าหญิงและเด็ก ส่งเสริมการคมนาคมระหว่างประเทศให้สะดวกขึ้นกว่าที่เป็นมาแต่เดิม

ความเลื่อมไทรมของสันนิบาตชาติ

สันนิบาตชาติระบับสงครามไม่ได้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสันนิบาตชาติคือสมาคมของประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรที่ชนะสงคราม เมื่อมีสมาชิกรัฐฝ่ายแพ้สงครามเข้าไปอยู่ในสมาคมนี้ด้วยแล้ว ผลประโยชน์ใดเสียของฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะย่อมขัดแย้งกันอยู่เป็นธรรมดา ผู้ที่ไปประโยชน์จากสมาคมมากที่สุด คือ อังกฤษ ฝรั่งเศสที่เป็นหัวหน้าใหญ่ฝ่ายชนะสงครามนั่นเอง ล้วน เยอรมัน อิตาลี และ ญี่ปุ่น ไม่ได้รับประโยชน์ที่พึงพอใจ จึงหันรุกรานประเทศที่มิถำดงอ่อนกว่าตน เป็นการระเมิดกติกา คือ ระเบียนข้อบังคับของสมาคม เฉพาะอย่างยิ่งประเทศฝ่ายแพ้สงครามได้แก่เยอรมันเป็นหัวหน้านั้น พยายามหันรณให้หลุดพ้นจากข้อที่ถูกบังคับจากฝ่ายชนะ ตามรายการซึ่งกำหนดไว้ในสนธิสัญญาแวร์ซายส์

Verseilles

ทุกข้อเช่นหรือข้อบกพร่องสำคัญที่สุดของสันนิบาตชาติเมื่อสรุปรวมแล้วคงมี ๔ ข้อ คือ

๑. สมาคมนั้นมิถำดงหรืออำนาจปราบปรามอันแท้จริง เมื่อสมาชิกรัฐจะระเมิดกติกาที่วางไว้ เช่น อิตาลี รุกรานเอธิโอเปียและอิตาลี ญี่ปุ่นรุกรานแมนจูเรียของจีน เป็นต้น ทางสมาคมก็ตัดสินว่า อิตาลี และ ญี่ปุ่นผิดจริง แต่สมาคมก็ไม่สามารถจะลงโทษอะไรให้เป็นการระชาดลงไปได้ การตัดสินพันธมิตรทางเศรษฐกิจ การบีบบังคับโดยใช้

กำลังทางทหารนาวิกเร้าด้วยก็ดี ไม่ได้กระทำดังไปอย่างจริงจังเลย ชนเป็นด้วยว่า
มหาอำนาจทั้งหลาย เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ไม่มีความเสียผลประโยชน์ มักแต่ไว้รออยู่เพื่อรักษาผลประโยชน์
ของตนเองเป็นประมาณ เช่นไม่ส่งทหารไปยับยั้งกับเพราะเกรงจะขึ้นเปิดองครักษ์
ทหารของตน เมื่อประเทศใหญ่เป็นฝ่ายแข็งเช่นนี้ ประเทศเล็กๆ ก็หมดที่พึ่ง ต่างแต่
สมาคมในฐานะที่ตั้งอยู่อย่างไร้ความหมายเสียแล้ว ในที่สุดก็ขาดและยุบเลิกออกจาก
สมาธิภาพของสมาคมโดยฉนวนอด ไม่มีโทษกัณฑ์อะไรเลย

๒. มหาประเทศที่สำคัญยิ่ง คือ สหรัฐอเมริกา เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมนี้
ครั้งแต่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกรของสมาคม อ้างว่าขัดกับหลักการเมืองของสหรัฐอเมริกา ซึ่ง
ห้ามไม่ให้เกี่ยวข้องกับการเมืองนอกทวีปของตนตามบทบัญญัติของมอนโร Monroe รัฐ
บุรุษคนสำคัญ

๓. ดัชนีประชาชาติไม่สามารถจะระงับ ข้อพิพาทระหว่าง เยอรมัน กับ โบแตนด์ได้
นั้นเป็นเหตุสำคัญก่อให้เกิดสงครามโลกครั้งที่สอง ถ้าดัชนีประชาชาติปราบเยอรมันราบคาบ
แล้วสงครามครั้งนี้จะไม่เกิดขึ้นเลย ทั้งนี้เพราะอังกฤษฝรั่งเศสผนึกไว้ระงับแต่ผลประโยชน์
ของตนเป็นประมาณนั่นเอง จึงไม่ใช้กำลังทหารปราบลงไปให้ เกิดขาดเป็นการ คัดไฟคั่นมือ
เสียก่อนในขั้นแรก ก็จะเรียบร้อย

๔. การลดกำลังอาวุธไม่สำเร็จผล มหาอำนาจต่างฝ่ายไม่ยอมอ่อนข้อให้กัน
กันเลย ต่างก็อ้างถึงความปลอดภัยของตนว่า จำเป็นต้องมีกำลังรบไว้ป้องกันตนเองเท่านั้น
เท่านั้นจึงจะสามารถรักษาตนเองให้พ้นจากถูกรุกรานได้ ความหวาดระแวงของชนทุกที่เป็น
ลำดับมาและต่างก็แข่งขันสร้างอาวุธขึ้น เป็นเหตุให้เยอรมันดาออกจากดัชนีประชาชาติประ-
ภาคว่าคนจะเพิ่มอาวุธขึ้นบ้าง เลยไม่ยอมปฏิบัติตามมติสัญญาแวร์ซายส์อีกต่อไป มหา
อำนาจทั้งหลายต่างก็ได้แต่แต่ดูตากันเท่านั้น ไม่สามารถจะยับยั้งกับเยอรมันได้อย่างไร
สภาพการณ์ก็กลับกลายเป็น นานาชาติต่างพากัน แข่งขันสร้างอาวุธ เช่นเดียวกับก่อนสงคราม
โลกครั้งที่หนึ่ง เช่นนี้แล้วการประชุมลดกำลังรบของดัชนีประชาชาติคือการไร้ความหมาย
เสียทีเดียว

การเลิกลัทธินิบาตชาติ

ประธานาธิบดีวูดโรว์ วิดสัน เป็นผู้เรียกประชุมสมาชิกรัฐสภาเพื่อการเลิกลัทธินิบาตชาติ เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๒๐ ตั้งแต่นั้นสมาคมนานาชาติก็ได้เปิด การประชุมสามัญ ๒๐ ครั้ง ประชุมวิสามัญ ๕ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๒๕ ครั้ง การประชุม ครั้งสุดท้ายคือการประชุมสามัญครั้งที่ ๒๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๓๘

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง สำนักงานใหญ่ของสมาคมนั้นตั้งอยู่ที่เมืองเย นัวในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ต่อมาองค์การกรรมกรระหว่างชาติได้ย้ายไปอยู่ที่เมือง มอนทรีอัลประเทศแคนาดา องค์การเศรษฐกิจและการคลังได้ย้ายไปตั้งในสหรัฐอเมริกา

เมื่อนานาชาติได้จัดตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้นแล้วกิจการของ ลัทธินิบาตชาติ ก็ ได้เลิกกันไปเองโดยปริยายในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๔๖ เป็นอันนับว่าเรื่องราวของสมาคมนั้นลงเอยแต่เพียงเป็นประวัติศาสตร์ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเท่านั้น แม้กระนั้นลัทธิการล้ม ลัทธินิบาตชาติให้เกิดลัทธิใหม่ คือ องค์การสหประชาชาติโดยแน่แท้ทีเดียว

แบบฝึกหัด

- ข้อ ๑. ประเทศเกิดใหม่ในทวีปยุโรปหลังสงครามโลกครั้งแรกมีอะไรบ้าง จงบอกชื่อ ประเทศเหล่านั้นพร้อมทั้งเมืองหลวงสัก ๕ ประเทศ อธิบายตามความคิดเห็น ของท่านว่าการจัดแบ่งอาณาเขตใหม่อย่างนั้น มีความเหมาะสมเพียงไร
- ข้อ ๒. มีคำกล่าวที่ว่า "ลัทธินิบาตชาติมีทั้งคุณอนันต์ และ ให้โทษอย่างมหันต์" ข้อ ความที่ท่านเห็นจริงด้วยหรือไม่ เพราะเหตุไร อธิบายให้ชัด

วันกำหนดส่ง

14 เม.ย. 2504

25 พ.ค. 2504

30 มิ.ย. 2504

1-10 ก.ค. 2504

26 ส.ค. 2504

2-10 ส.ค. 2504

24.9.2504

2.10.2504

10.10.2504

เลขเรียกหนังสือ 900
Call No. ๑

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ
ชื่อผู้แต่ง Author ๑๖๖๓

๑๐๐

๑.

(๑.๒) ๑.๒.๑

1749

